

PRACE POGLĄDOWE

Bronisław TURSKI

OCENA BADAŃ OSÓB UBIEGAJĄCYCH SIĘ O WYDANIE LICENCJI PRACOWNIKA OCHRONY FIZYCZNEJ

EVALUATION OF APPLICANTS FOR LICENSES FOR PHYSICAL PROTECTION WORKER

Wojskowy Instytut Medycyny Lotniczej, Warszawa
Ośrodek Badań Orzecznictwa Lotniczo-Lekarskiego i Medycyny Pracy

Military Institute of Aviation Medicine, Warsaw, Poland
Occupational Medicine Certification Center

STRESZCZENIE: W pracy omówiono zasady prowadzenia badań na licencję ochrony fizycznej I i II stopnia wraz z przytoczeniem odpowiednich aktów prawnych aktualnie obowiązujących. Przytoczono zakres badań specjalistycznych wraz z podaniem danych procentowych osób niezdolnych do wykonywania zawodu licencjonowanego pracownika ochrony w ciągu ostatnich 10 lat. Przytoczono najistotniejsze zmiany chorobowe, które są istotne w systemie orzekania o zdolności do pracy w ochronie

SŁOWA KLUCZOWE: Licencja pracownika ochrony fizycznej, badania specjalistyczne, orzeczenie lekarskie, rozporządzenie Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej, hipoglikemia, nadciśnienie tętnicze, wady serca, padaczka pourazowa

ABSTRACT: In this paper the principles of conducting examinations for physical protection license of I and II degree with examples of relevant legislation currently in force. The range of specialized examinations together with the percentage of persons not being able to practice a licensed security guard in the last 10 years was quoted in this paper. The most relevant lesions, which are important in adjudication of the ability to work in a security company were also presented

Adres do korespondencji: Bronisław Turski, Ośrodek Badań Orzecznictwa Lotniczo-Lekarskiego i Medycyny Pracy, WIML, 01-755 Warszawa, ul. Krasieńskiego 54/56
e-mail: anna.cichocka@wiml.waw.pl

KEY WORDS: *License physical protection, specialized examinations, medical report (certificate), Regulation of Ministry of Health and Social Welfare, hypoglycemia, hypertension, organic heart diseases, post-traumatic epilepsy*

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia i Opieki Zdrowotnej z dnia 23.03.1999 r. w sprawie badań lekarskich i psychologicznych osób ubiegających się o wydanie licencji oraz posiadających licencje pracownika ochrony fizycznej Wojskowy Instytut Medycyny Lotniczej został ujęty w wykazie jednostek uprawnionych do przeprowadzania badań lekarskich i psychologicznych osób ubiegających się o wydanie licencji pracownika ochrony. Rozporządzenie określa zasady, zakres, tryb i częstotliwość przeprowadzania badań oraz podaje wzory druków stosowanych w związku z tymi badaniami. Określa również wysokość i tryb wnoszenia opłat za te badania.

Badania lekarskie obejmują ocenę ogólnego stanu zdrowia ze szczególnym uwzględnieniem układu krążenia i oddechowego, oceny narządu ruchu. Niezbędne do oceny są także konsultacje: okulistyczna, otolaryngologiczna, neurologiczna i psychiatryczna. Badanie psychologiczne obejmuje w szczególności ocenę poziomu umysłowego, ocenę osobowości z uwzględnieniem funkcjonowania w sytuacjach trudnych oraz ocenę poziomu dojrzałości społecznej.

Pracownicy ochrony fizycznej wykonując ten zawód pełnią funkcję ochrony ważnych obiektów państwowych, urzędów, dużych firm zarówno państwowych jak i prywatnych, banków, giełdy i obiektów użyteczności publicznej. Do tego rodzaju pracy kandydat musi posiadać odpowiednie predyspozycje zarówno fizyczne, jak i psychiczne, musi przejść odpowiednie szkolenia. Pracując w dużym stresie czuwania, pracy zmianowej po kilkanaście godzin na dobę, posiadając uprawnienia do dysponowania bronią służbową, osoba pełniąca służbę w ochronie musi być odpowiednio do tego wysiłku przygotowana, wypoczęta i skoncentrowana. Do takiego wysiłku psychofizycznego niezbędnym jest posiadanie odpowiedniej kategorii zdrowia, która umożliwi pracownikowi rzetelne wykonywanie tych obowiązków.

W Wojskowym Instytucie Medycyny Lotniczej badania pracowników ochrony wykonywane są w Ośrodku Badań Orzeczniczo-Lekarskich i Medycyny Pracy, w którym pracują specjaliści wymaganych specjalności o dużym doświadczeniu klinicznym i orzeczniczym, posiadający uprawnienia lekarza medycyny pracy. W okresie funkcjonowania Rozporządzenia wykonano ponad 15 000 badań lekarskich i psychologicznych niezbędnych do wydania odpowiedniego orzeczenia. Badania te stanowią bardzo dobry sprawdzian stanu zdrowia kandydatów do pracy w ochronie. Pozwalają na ocenę stanu psychofizycznego i przydatność do zawodu licencjonowanego pracownika ochrony. W ciągu każdego roku wśród przeprowadzonych badań odsetek odrzuconych kandydatów ze względu na stan zdrowia nie przekracza 1%. Każdy pracownik ochrony zgodnie z Rozporządzeniem wykonuje te badania raz na 3 lata. Dziesięcioletnia obserwacja badanych osób wskazuje na pewne zagrożenia związane z chorobami cywilizacyjnymi takimi jak nadciśnienie tętnicze, cukrzyca, otyłość. Około 30% badanych wykazuje podwyższone ciśnienie tętnicze nierzadko związane ze stresem samego badania.

Także podwyższony poziom glukozy występujący w około 20% stanowi niekiedy problem diagnostyczny. Stężenie glukozy ma bardzo istotne znaczenie diagnostyczne.

Jeżeli podczas badań wykrywana jest cukrzyca, badany kierowany jest do poradni diabetologicznej w celu rozstrzygnięcia z jakiego typu cukrzycą mamy do czynienia. Cukrzyca typu II (dorosłych) jest schorzeniem insulinoniezależnym. Leczenie na ogół nie stanowi trudności i dość rzadko występują stany hipoglikemiczne, które byłyby dużym zagrożeniem w pracy ochroniarskiej. Cukrzyca insulinozależna źle kontrolowana przy założeniu, że zawód ochroniarza jest formą pracy zmianowej (pracy nocnej), może stanowić istotny problem orzecznicy. Wczesne zaobserwowanie tych zmian, profilaktyczne zalecenia w poradni odpowiedniej higieny życia codziennego (kontrola nadwagi, zalecane ćwiczenia fizyczne oraz przestrzeganie odpowiedniej diety) pozwalają na osiągnięcie prawidłowych parametrów badanych wskaźników.

W zakresie układu krążenia zwraca się uwagę na wielkość ciśnienia tętniczego oraz zapis elektroencefalograficznego wraz z oceną przedmiotowego badania okolicy serca. Biorąc pod uwagę stopień uciążliwości pracy w ochronie na wysokim poziomie, kompleksowe badanie powinno wykluczyć nadciśnienie tętnicze zaawansowane oraz wszelkiego rodzaju wady serca oraz zaburzenia przewodnictwa. Wszystkie te objawy stanowią istotną przeszkodę w ocenie pozytywnej pracy serca i obwodowego układu krążenia.

Nierzadko z chorobami układu krążenia współistnieją choroby układu oddechowego: astma oskrzelowa, niewydolność oddechowa i przewlekła obturacyjna choroba płuc. Wszystkie te choroby mogą być przyczyną niezdolnienia do wykonywania pracy w ochronie.

Konsultacja neurologiczna pozwala zdiagnozować oraz ocenić ośrodkowy i obwodowy układ nerwowy. Badani ulegają różnego rodzaju wypadkom z towarzyszącą utratą przytomności. W takich sytuacjach badany kierowany jest na dodatkowe konsultacje w postaci badania elektroencefalograficznego lub badań obrazowych głowy (MRI- rezonans magnetyczny). W tym wypadku ważną rzeczą jest stwierdzenie czy nie ma zmian pourazowych w postaci padaczki pourazowej lub występowania guzów obszaru głowy. Tego typu zmiany obserwowane są bardzo rzadko i w przebiegu wieloletniej obserwacji były to incydentalne przypadki. Ze względu na możliwość dysponowania bronią palną w czasie wykonywania obowiązków służbowych bardzo duże znaczenie ma ocena sprawności układu nerwowego zarówno obwodowego jak i ośrodkowego oraz schorzeń powodujących ograniczenie ruchomości oraz wszelkich dysfunkcji tkanki nerwowej. Wszelkiego rodzaju ograniczenia ruchów, przykurcze, stwardnienie rozsiane, czy zeszywniające zapalenie kręgosłupa, ograniczenia w ruchomości stawów wynikające z chorób reumatycznych stanowią przeszkodę w ocenie orzeczniczej do zawodu ochroniarskiego.

Pracownicy ochrony na ogół pracują w hałasie, a podczas treningów strzeleckich narażeni są na uraz akustyczny. Dlatego ważną rzeczą jest ocena wydolności aparatu słuchowego za pomocą badania laryngologicznego lub dodatkowo wykonania audiometrii narządu słuchu. Pogłębione badanie laryngologiczne, oceniające zarówno narząd słuchu, zatoki a także narząd mowy oraz stopień wydolności narządu słuchu (osłabienie słuchu) stanowi bardzo ważny element kompleksowego badania wielospecjalistycznego. W aspekcie orzeczniczym pracownicy ochrony często przebywają w otoczeniu, gdzie występuje hałas a ponadto dysponując bronią, ćwiczą strzelanie na strzelnicy nie zawsze stosując ochronniki. Skutkuje to osłabieniem słuchu. Z badań wynika, że procent z osłabieniem słuchu ocenia się w granicach 10%.

Ze względu na charakter pracy bardzo ważnym elementem badań jest konsultacja okulistyczna, która pozwala na określenie stanu narządu wzroku. Ma to istotne znaczenie zarówno samej pracy pracownika ochrony- obserwacja strzeżonego terenu czy obiektu jak również w kontekście dysponowania bronią. Badania okulistyczne pozwalają określić odpowiednią ostrość wzroku oraz ocenić narząd wzroku pod kątem innych schorzeń istotnych z punktu widzenia diagnostycznego.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej podczas badań należy zwrócić uwagę na stan narządu ruchu. W tym celu każdy pracownik ochrony poddany jest badaniu ortopedycznemu, które ocenia wady postawy, zakres ruchów kończyn, ewentualne zmiany chorobowe występujące w narządzie ruchu. Ocena narządu ruchu jest bardzo istotna, ponieważ praca w ochronie wymaga nierzadko długotrwałej pozycji stojącej ciała podczas wykonywania obowiązków i częstego przemieszczania się w trudnym terenie.

Osobnym elementem badania lekarskiego jest konsultacja psychiatryczna, która jest przeprowadzana ze względu na uprawnienia licencjonowanego pracownika ochrony do dysponowania bronią. Uzupełnieniem badania psychiatrycznego jest konsultacja psychologiczna – uzupełniona odpowiednimi testami sprawności wzrokowo- ruchowej badającymi odpowiedni refleks, koordynację ruchową, stwierdzająca brak jakichkolwiek zaburzeń psychicznych stanowiąca podstawową wartość w ocenie orzeczniczej pracownika ochrony fizycznej.

Po przeprowadzeniu badań wydawane jest orzeczenie na odpowiednim druku zgodnym z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia w liczbie dwóch egzemplarzy, z czego jeden przechowywany jest w dokumentacji medycznej podmiotu badającego, drugi wydawany jest badanemu. W świetle ustawy wydane orzeczenie stwierdzające, że badany posiada lub nie posiada zdolności fizycznej i psychicznej do wykonywania zadań pracownika ochrony fizycznej jest ostateczne. Oznacza to, że osoba badana nie ma prawa do odwołania się od orzeczenia, o którym mowa.

Zakresy obowiązujących badań nie wykluczają dodatkowych zleconych specjalistycznych badań, które rozstrzygają o końcowym rozpoznaniu. Badania na ogół są przeprowadzane na wniosek zainteresowanego pracownika ochrony i opłacane są z jego funduszy. Rozporządzenie określa również możliwość wnioskowania o badania przez pracodawcę w określonych uzasadnionych przypadkach i wówczas koszty badań ponosi pracodawca.

Badania na licencję pracownika ochrony fizycznej odbywają się w cyklu trzyletnim i stanowią nie tylko ważny aspekt orzeczniczy, ale także są bardzo istotnym elementem profilaktycznym pozwalającym na monitorowanie stanu zdrowia pracowników ochrony fizycznej. Szeroki, wielospecjalistyczny zakres badań pozwala kontrolować ewentualne niewielkie odchylenia w stanie zdrowia od stanu prawidłowego i kierować osoby badane na leczenie w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia. Stosunkowo często zdarza się, że wykrywanie dyskretnych zmian traktowanych jak zmiany prepatologiczne, które wymagają zwrócenia uwagi poszczególnych specjalistów na konkretny stan poszczególnych narządów czy układów organizmu człowieka. Wczesne podjęcie leczenia lub postępowania profilaktycznego bardzo często potrafi oddalić stan zagrożenia zdrowia, który mógłby być istotny i ważny w kontynuowaniu pracy zawodowej pracownika ochrony fizycznej.